

10. LÍNIES ESTRATÈGIQUES PER A LA IGUALTAT EN LA SANITAT PÚBLICA VALENCIANA

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Sanitat
Universal i Salut Pública

Índex

10.1. Introducció

10.2. Accions impulsades des de la Unitat d'Igualtat

10.2.1. Equitat en la salut sexual i reproductiva. Recuperació de drets

10.2.2. Lluita contra la violència de gènere

10.2.3. Informes d'impacte de gènere en la normativa

10.2.4. Impuls de l'ús de llenguatge inclusiu en l'àmbit sanitari

10.1. Introducció

El Decret 37/2017, de 10 de març, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública (DOGV 8000 de 15/03/2017), atribueix a la Unitat d'Igualtat integrada en el Gabinet Tècnic les funcions següents:

- Vetlar per l'aplicació efectiva del principi d'igualtat entre dones i homes.
- Dur a terme el seguiment, l'avaluació del desenvolupament i el grau de compliment de la normativa vigent en matèria d'igualtat entre dones i homes.
- Assessorar en l'elaboració d'informes sobre impacte per raó de gènere.
- Supervisar i proposar per a la incorporació de la perspectiva de gènere en els contractes, les subvencions, els convenis, els acords, la gestió de recursos humans i qualsevol altra actuació que es duga a terme en l'àmbit de les seues competències, així com analitzar l'impacte dels resultats que la realització d'aquests ha tingut pel que fa al gènere.
- Fomentar i assegurar la utilització d'un llenguatge no sexista i no discriminatori en els documents i els informes que s'elaboren.
- Assistir tècnicament en l'elaboració de la publicitat institucional que des del seu departament es promoga, de manera que aquesta transmeta valors positius i igualitaris, i evitar, en qualsevol cas, estereotips de gènere.
- Supervisar i proposar mesures per a la incorporació de la perspectiva de gènere en l'elaboració dels pressupostos.
- Recaptar la informació estadística generada per l'activitat del departament i assessorar en relació amb l'elaboració d'aquesta, així com fer l'anàlisi, el seguiment i el control, des de la dimensió de gènere, de les estadístiques oficials relacionades amb el seu àmbit competencial.
- Promoure l'elaboració d'estudis d'investigació i d'informes tècnics de diagnòstic de la situació de les dones, en relació amb les àrees d'activitat del departament, amb la finalitat de detectar i corregir possibles situacions de desigualtat entre dones i homes.
- Assessorar en l'elaboració de plans d'igualtat, col·laborar en l'avaluació d'aquests i proposar l'adopció de mesures correctores.
- Impulsar la formació i la sensibilització del personal del seu departament en relació amb l'abast i el significat del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes, per mitjà de la formulació de propostes d'accions formatives a la Direcció General de l'Institut Valencià de les Dones i per la Igualtat de Gènere.
- Impulsar i proposar mesures específiques dirigides a corregir situacions de desigualtat social que afecten especialment dones en exclusió social, víctimes de violència o que pateixen discriminació múltiple.
- Promoure i impulsar el desenvolupament de mesures de coresponsabilitat i conciliació de la vida personal, laboral i familiar que s'adopten des de la conselleria amb competències en funció pública.

A més, per a la implementació de les mesures d'igualtat en les matèries competencials pròpies d'aquesta conselleria, es duen a terme les funcions de:

- Promoure i supervisar l'elaboració d'estudis de salut i gènere.
- Supervisar i proposar mesures per a la incorporació de la perspectiva de gènere en els plans, les estratègies i els protocols sanitaris.

Al llarg de 2016 i 2017, s'han consolidat diverses línies de treball i s'ha reafirmat l'impuls de les polítiques d'igualtat en totes les línies competencials de la conselleria, que es poden resumir en les següents.

10.2. Accions impulsades des de la Unitat d'igualtat

10.2.1. Equitat en la salut sexual i reproductiva. Recuperació de drets

Millorar la salut sexual i reproductiva de la població de la Comunitat Valenciana i promoure el desenvolupament efectiu dels drets sexuals i reproductius de totes les persones que la componen és una de les línies estratègiques de la Conselleria. I ho fa a través de l'*Estratègia de Salut Sexual i Reproductiva de la Comunitat Valenciana 2017-2021*. La repercussió notable que té en la salut de les dones fa que siga una línia important d'actuació que compromet la Unitat d'igualtat en la supervisió i el seguiment de la seua implementació.

A partir d'aquesta estratègia s'han prioritzat determinades accions per a 2017 que contribueixen a l'objectiu d'equitat en l'accés a determinats serveis o prestacions sanitàries que tenen les dones com a destinatàries.

Accés de les dones soles i sanes o lesbianes i/o bisexuals a les tècniques de reproducció humana assistida

L'Ordre ministerial SSI/2065/2014, de 31 d'octubre, per la qual es modifiquen els annexos I, II i III del Reial decret 1030/2006, de 15 de setembre, va establir que les persones usuàries de les tècniques de reproducció humana assistida havien de tindre "un trastorn documentat de la capacitat reproductiva o absència d'embaràs després d'un mínim de 12 mesos de relacions sexuals amb coit vaginal sense ús de mètodes anticonceptius", de manera que limita les teràpies de reproducció humana assistida als casos en què es vol resoldre un problema de salut: l'esterilitat.

Aquest canvi normatiu suposa una discriminació clara per raó d'estat civil i d'orientació sexual en els drets sexuals i reproductius en anul·lar el dret, de les parelles de dones (lesbianes i/o bisexuals) i dones soles, a l'accés a les tècniques de reproducció humana assistida.

L'elaboració, a l'octubre de 2015, d'una instrucció de la consellera sobre els criteris generals d'accés als tractaments de reproducció humana assistida (TRHA) en els centres sanitaris i les institucions dependents de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, va posar fi a aquesta discriminació en modificar els criteris d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida en la sanitat pública valenciana.

Accés gratuït a la píndola del dia de després (PDD)

La lluita contra els embarassos no desitjats és un objectiu de salut per a les dones que no ha sigut abordat amb la convicció necessària per a la disminució d'aquests, és per això que s'ha adoptat la mesura de dispensar gratuïtament la PDD en els centres de salut sexual i reproductiva, i, paral·lelament, s'ha acompanyat d'una campanya de sensibilització i informació a través del fullet "Què és la PDD", en el qual es facilitava informació i educació sexual. En aquesta campanya participen les oficines de farmàcia amb el lliurament del fullet en el moment de la dispensació.

El 2017 es van administrar 2.451 dosi de Levonorgestrel en els centres sanitaris públics.

També s'ha establert un accés prioritari, quan el motiu és la prescripció de la PDD, als centres de salut i als centres de salut sexual i reproductiva.

Actualment, s'està estudiant la possibilitat d'ampliar l'administració de la PDD en els serveis d'urgències hospitalàries i en els punts d'atenció continuada (PAC).

La reversió i la normalització de la interrupció voluntària de l'embaràs (IVE) en la sanitat pública valenciana

L'accés a la interrupció voluntària de l'embaràs (IVE) es regula en la Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs. No obstant això, el sistema sanitari públic valencià va delegar la realització d'aquesta en clíniques privades a través de concerts.

S'ha iniciat la reversió a la xarxa sanitària pública i són ja diversos els hospitals públics els que han començat a fer totes les IVE (hosp. Peset, hosp. Requena, hosp. d'Ontinyent i Lluís Alcanyís), i uns altres hospitals començaran a fer-les en breu.

S'ha elaborat la *Guia Clínica per a la Interrupció Voluntària de l'Embaràs (IVE) pel mètode farmacològic*. Aquesta guia, així com els cursos de formació associats al maneig d'aquesta, contribuiran a eliminar l'estigmatització quan és a petició de la dona i a resoldre amb menys intervencionisme sanitari la interrupció de l'embaràs, de manera que se'n normalitzarà la realització en la xarxa sanitària pública. Tot això sense oblidar la necessitat d'acompanyar-la d'informació i sensibilització sobre la utilització correcta de mètodes anticonceptius.

Anticoncepció

El finançament públic dels mètodes anticonceptius reversibles de llarga durada (LARC) no responia als principis d'equitat, ja que no en tots els departaments de salut es finançaven de la mateixa manera, per tant, es trencava amb el principi d'equitat en l'accés i la qualitat en l'atenció a la salut sexual i reproductiva.

Per mitjà d'una resolució de la Secretaria Autonòmica i una nota informativa de la Direcció General de Farmàcia, s'han instat tots els departaments a adquirir els LARC i l'administració d'aquests de manera gratuïta a totes les dones que són ateses en els centres sanitaris públics.

Creació del Banc de Llet

S'ha creat el Banc de Llet, gestionat pel Centre de Transfusions de la Comunitat Valenciana. Aquest sistema de gestió de recollida i distribució de la llet materna per part del Centre de Transfusions en garanteix la distribució de manera ràpida i segura a tots els hospitals públics de la Comunitat Valenciana. Per a fer-ho, s'ha establert un circuit amb els recursos necessaris per a la donació, la conservació i la recepció d'aquesta en condicions mínimes.

10.2.2. Lluita contra la violència de gènere

La Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública ha situat el principi d'igualtat entre dones i homes com a valor afegit en la sanitat pública valenciana. I la igualtat no es pot aconseguir sense la lluita contra la violència que pateixen les dones i les seues filles i fills.

És per això que una de les accions que es va posar en marxa al novembre de 2015 és declarar tots els centres sanitaris "*Espais segurs i lliures de violència de gènere*".

Sota aquest lema i amb totes les accions i el material de suport a aquesta iniciativa, es comunica a les dones un missatge clar: que els centres sanitaris contribueixen a garantir la seua seguretat i estableixen un nivell més alt de confiança en elles perquè entenguen que el personal sanitari els ajudarà a abordar la situació de violència en què viuen.

A partir d'aquest moment, s'impulsa de manera decisiva la detecció precoç i la prevenció de la violència de gènere a través d'un sistema de cribatge universal a les dones de més de 14 anys, en entendre que l'abordatge integral de la salut de les dones passa per l'actuació sanitària davant de les situacions de violència de gènere.

El cribatge consisteix a fer una sèrie de preguntes a la dona que és atesa en el sistema sanitari per a poder valorar si hi ha violència de gènere.

Així, la política general de la Conselleria per a combatre la violència de gènere, siga física, psíquica o sexual, es recolza en les línies d'actuació següents:

1. Tots els centres sanitaris són espais segurs i lliures de violència de gènere.
2. Sensibilitzar i formar a tot el personal del sistema de salut valencià per a detectar de manera precoç i previndre la violència contra les dones que acudeixen als serveis sanitaris.
3. Fer el cribatge de detecció de violència de gènere a les dones de més de 14 anys que acudeixen a un centre sanitari, independentment del motiu de consulta, a través de l'aplicació informàtica SIVIO.
4. Impulsar la realització del pla de la intervenció i el seguiment de les dones víctimes de violència de gènere detectades en els centres d'atenció primària i especialitzada.
5. Millorar els circuits d'atenció sanitària per a les dones en situació de violència de gènere, fonamentalment l'atenció d'alguns serveis especialitzats com són els serveis d'urgència, les unitats de salut mental, les unitats de conductes addictives, o els centres de salut sexual i reproductiva.
6. Col·laborar amb les diverses administracions implicades en l'atenció integral a les dones víctimes de violència de gènere.

Campanyes de divulgació i material de suport

La "*Guia per a l'actuació sanitària davant de la violència de gènere*" és una eina imprescindible en les consultes sanitàries perquè estableix els passos a seguir per a fer la detecció precoç i la prevenció de la violència de gènere. Es van distribuir 25.000 exemplars al febrer de 2017.

S'ha elaborat un *tríptic informatiu per a les dones* que acudeixen als centres sanitaris. Conté informació perquè elles mateixes puguin detectar signes d'alerta de violència de gènere i amb un

missatge clar sobre la importància de confiar en el personal sanitari que les atén habitualment, ja que la violència de gènere també és un problema de salut. D'aquest tríptic s'han distribuït 125.000 exemplars en tots els centres sanitaris dependents de la Conselleria.

Tots els centres sanitaris estan identificats per mitjà de cartells específics que estan inclosos en la campanya permanent "*Espai Segur i Lliure de Violència de Gènere*" i que han aconseguit crear un clima favorable per a abordar les situacions de violència de gènere en l'atenció sanitària que es presta dia a dia a les dones.

Formació i sensibilització en violència de gènere

La formació i la sensibilització del personal sanitari és una de les prioritats en la lluita contra aquesta xacra social.

L'any 2017, s'ha continuat amb accions de formació-sensibilització en tots els departaments de salut, a través de tallers, seminaris, taules redones o jornades, i s'han registrat un total de 775 activitats de formació/sensibilització (225 en atenció primària, 40 en assistència especialitzada, 255 en serveis d'urgència i 255 conjuntes).

Dins de la *Formació contínua de l'Escola Valenciana d'Estudis de la Salut (EVES)* de 2017 s'han fet 8 cursos destinats al personal sanitari, que estableixen l'actuació sanitària davant de la violència de gènere en els serveis sanitaris. També s'han fet sessions formatives per al personal MIR.

Quant a *campanyes de sensibilització*, cal destacar la campanya d'estiu amb l'eslògan "*El masclisme no se'n va de vacances*", a través de la intranet de la Conselleria, per a recordar la importància d'intensificar la detecció precoç en l'època estival.

A més, en els departaments de salut s'han dut a terme més de 30 accions, entre aquestes, jornades, taules redones i trobades que es fan als hospitals i als centres sanitaris de la xarxa sanitària pública, tot coincidint amb *el Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència contra la Dona*.

També s'ha impulsat la creació de comissions de violència de gènere en tots els departaments de salut.

Gribratge universal per a la detecció precoç de la violència de gènere

Els resultats de la detecció precoç de la violència de gènere a través de cribratge es faciliten en el capítol 9 de Salut Pública (apartat 9.5.9).

Dones en situació de vulnerabilitat especial

La violència de gènere és més gran quan les dones estan en situacions de vulnerabilitat especial, és per això que s'està fent un gran esforç a detectar i previndre aquesta situació en dones amb malaltia mental, discapacitat o addiccions, per la qual cosa s'ha elaborat la *Guia d'intervenció davant de la violència de gènere en dones amb addiccions*.

També s'ha treballat en tots els plans o les línies d'actuació sanitària en què conflueixen aquestes situacions perquè recullen mesures concretes per a la detecció precoç i la prevenció de la violència de gènere.

Cal destacar la incorporació de mesures concretes per a previndre la violència de gènere en *el Pla de prevenció del suïcidi, L'estratègia de salut sexual i reproductiva de la Comunitat Valenciana, el Programa d'Informació i Educació Sexual (PEUS), o el Protocol d'actuació sanitària davant de la mutilació genital femenina a la Comunitat Valenciana.*

Procediment de gestió interna de conflictes (PGIC), que regula, en l'àmbit sanitari, l'assetjament sexual per raó de sexe, orientació i identitat de gènere

Juntament amb el Servei de Prevenció de Riscos Laborals, s'ha elaborat el PGIC, que incorpora l'actuació davant de l'assetjament sexual per raó de sexe, orientació i identitat de gènere. S'ha dut a terme formació en igualtat i violència de gènere de més de 250 persones (titulars i suplents) de les comissions departamentals.

Protocol que regula, en l'àmbit sanitari, la mobilitat de les treballadores en situació de violència de gènere

Aquest protocol es va publicar en el DOGV el 22 de novembre de 2017. Aquest protocol estableix un procediment àgil i amb les màximes garanties de confidencialitat perquè les treballadores de la sanitat pública valenciana es puguen traslladar a un altre centre de treball. Al costat d'això, altres mesures que poden sol·licitar són la reducció de la jornada de treball sense minvament retributiu o la reordenació de la jornada, de manera que es facilite l'atenció integral a les treballadores. El procediment està disponible en la web i es pot activar per via telemàtica, de manera que s'evita la victimització doble de la dona.

Prevenció i tractament de la mutilació genital femenina

La mutilació genital femenina (MGF), segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), "comprén tots els procediments que, de manera intencional i per motius no mèdics, alteren o lesionen els òrgans genitals femenins" i "no aporta cap benefici a la salut de les dones i les xiquetes, sinó que les perjudica de manera molt variada" (OMS, Nota descriptiva núm. 241, febrer 2010).

A la Comunitat Valenciana, les dades proporcionades pel Sistema d'Informació Poblacional (SIP) en data de gener de 2016, traslladen que la població total que procedeix de 23 països on la MGF està generalitzada i recalca que a la nostra comunitat se situaria en 19.934 persones, d'aquest total, 5.429 serien dones i xiquetes, 1.268 menors de 15 anys, i 4.161 majors de 15 anys.

Abordar aquesta situació de violència de gènere extrema ha sigut un dels objectius d'igualtat de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, i per a fer-ho s'ha elaborat el *Mapa de la Mutilació Genital Femenina a la Comunitat Valenciana*, amb la distribució de la població femenina en risc per zones bàsiques de salut i país d'origen, i el *Protocol d'actuació sanitària davant de la mutilació genital femenina*, que permet orientar el personal sanitari per a la prevenció i el tractament de l'MGF.

En el conjunt de centres i/o serveis d'atenció primària estan actius 55 diagnòstics d'MGF, dels quals 25 (un 46 %) han sigut diagnosticats el 2017.

Incidència		
Casos nous amb diagnòstic per rang d'edat i departament		
Departament de salut	Rang d'edat	Nre. de casos
Departament de Salut de València – Clínic – Malva-rosa	25 - 29	1
	35 - 39	1
Departament de Salut de València – Arnau de Vilanova – Lliria	25 - 29	1
Departament de Salut de València – La Fe	25 - 29	1
	30 - 34	1
	35 - 39	2
Departament de Salut de València – Hospital General	20 - 24	1
	35 - 39	1
Departament de Salut de València – Doctor Peset	13 - 24 mesos	1
	20 - 24	2
	25 - 29	4
	30 - 34	2
	35 - 39	2
	40 - 44	1
Departament de Salut de Gandia	7 - 14	1
Departament de Salut de Torrevieja	65 - 69	1
Departament de Salut de Manises	25 - 29	1
	30 - 34	1
TOTAL		25

Font: Alumbra

Prevalença	
Dones amb diagnòstic	
Departament de salut	Any 2017
Departament de Salut de Castelló	2
Departament de Salut de la Plana	1
Departament de Salut de Sagunt	1
Departament de Salut de València – Clínic – Malva-rosa	2
Departament de Salut de València – Arnau de Vilanova – Lliria	4
Departament de Salut de València – La Fe	5
Departament de Salut de València – Hospital General	8
Departament de Salut de València – Doctor Peset	16
Departament de Salut de la Ribera	3
Departament de Salut de Gandia	2
Departament de Salut de Dénia	3
Departament de Salut d'Alacant – Sant Joan d'Alacant	1
Departament de Salut d'Alacant – Hospital Gral.	1
Departament de Salut d'Orihuela	1
Departament de Salut de Torrevieja	1
Departament de Salut de Manises	4
TOTAL	55

Font: Alumbra

El document de *compromís preventiu* constitueix una eina més en la prevenció primària de la mutilació. L'objectiu d'aquest document és informar els pares i les mares procedents de països

amb una prevalença alta de l'MGF sobre les conseqüències per a la salut i les legals a les quals s'enfronten els qui fan aquesta pràctica quan viatgen al seu país d'origen.

S'ha traduït a diversos idiomes (francés, anglés, àrab) i, coincidint amb els períodes d'alerta màxima per la realització de viatges als països d'origen, es fa una campanya de difusió entre el personal sanitari (especialment el de pediatria) perquè utilitzen aquest document quan detecten situacions de risc. El Protocol, juntament amb el document de compromís preventiu en diversos idiomes, està disponible en SIA i ORION.

Aquestes actuacions es complementen amb la creació, per la Resolució de la Conselleria (21 de juny de 2016), de la *Unitat de Referència* per a la cirurgia reconstructiva de l'MGF a la Comunitat Valenciana, a l'hospital Dr. Peset de València, on es deriven les dones que decideixen reparar les lesions ocasionades per la mutilació genital.

En aquesta unitat s'han valorat un total de 28 dones entre els anys 2016 i 2017, de les quals 9 dones han sigut intervingudes.

Dones ateses en la Unitat de Referència de l'hospital Dr. Peset		
	Any 2016	Any 2017
Nre. de dones valorades	9	19
Nre. de dones intervingudes	3	6

Dones procedents de la Unitat de Referència en seguiment per sexologia (Centre de Salut Sexual i Reproductiva Font de Sant Luís)		
	Any 2016	Any 2017
Nre. de dones en seguiment	2	8
Nre. de consultes	6	26

Cal destacar, per la gravetat de les situacions, dos casos detectats de mutilació genital l'any 2017 de xiquetes menors de 14 anys. Els dos casos estan en seguiment per part de Pediatria i Treball Social, així com per la Fiscalia de Menors.

Al gener de 2017 es constitueix la *Comissió de Seguiment de la Mutilació Genital Femenina*, que té com a objectiu avaluar periòdicament els resultats de les actuacions dutes a terme per a garantir l'aplicació del protocol en tots els serveis sanitaris i la coordinació d'aquests amb altres sectors i agents implicats.

Així mateix, El *Pacte valencià contra la violència de gènere i masclista*, signat al setembre de 2017, recull, entre les seues mesures, l'impuls a la prevenció i la detecció precoç de la mutilació genital femenina.

Com a resultat de tot això, s'ha produït un increment de diagnòstics del 20 % l'any 2017 respecte al 2016, per al període 2013 – 2017.

També s'han fet 3 edicions del primer curs de formació sobre mutilació genital femenina entre el personal sanitari.

Pacte valencià contra la violència de gènere i masclista

Els treballs duts a terme al llarg de 2017 per a la construcció d'un acord autonòmic de lluita contra la violència de gènere van donar com a resultat l'elaboració d'aquest pacte, en el qual la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública es compromet amb un total de 25 mesures. Aquestes mesures inclouen la prevenció de la violència en l'entorn sanitari, la millora de l'atenció sanitària integral i la coordinació amb altres recursos especialitzats.

Igualtat d'oportunitats en la política de recursos humans. Els plans d'igualtat

La Llei d'igualtat efectiva entre dones i homes (Llei 3/2007) estableix l'obligatorietat d'elaborar plans d'igualtat en les empreses amb més de 250 persones en les plantilles, així com en les administracions públiques. L'elaboració del I Pla d'igualtat de la Conselleria es concreta 9 anys després d'haver-se aprovat la Llei d'igualtat.

I Pla d'igualtat de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

El Pla d'igualtat de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública es va publicar en el DOGV el 16 de juny de 2016. La Comissió d'Igualtat és l'encarregada d'avaluar el grau de compliment de les mesures que estableix el pla. Des de juny de 2016 fins a desembre de 2017, s'ha reunit en 10 ocasions per a fer el seu seguiment, així com per a prendre acords sobre mesures del pla que s'han de traslladar a altres àmbits de negociació, com és la Mesa Sectorial de Sanitat.

Algunes de les mesures més rellevants que s'han executat són:

- Elaboració de recomanacions d'igualtat que s'entreguen a totes les comissions de valoració dels processos de selecció.
- Incorporació al temari d'oposicions del I Pla d'igualtat, la Llei d'igualtat i la Llei integral contra la violència de gènere.
- Implementació de mesures per a evitar la discriminació de la dona en situació de permís maternal en el moment de ser cridada des de les borses d'ocupació temporal.
- Elaboració del Procediment de protecció a la maternitat i la lactància natural per a treballadores d'institucions sanitàries.
- Realització de cursos de formació en igualtat i violència de gènere per a les comissions de gestió interna de conflictes (5 edicions).
- Nomenament de persones responsables d'igualtat en tots els departaments de salut i als hospitals de crònics i llarga estada (HACLES).
- Aprovació del Pacte per a reducció d'un terç de la jornada sense efectes econòmics per a treballadores en situació de violència de gènere del sistema sanitari públic valencià.
- Elaboració del *Protocol per a la mobilitat de centre de treball de les treballadores en situació de violència de gènere*. Aquest protocol recull, entre altres mesures, el canvi de centre (del mateix departament o d'un de diferent), la reducció d'un terç de la jornada sense minvament retributiu, o la possibilitat de reordenació del temps de treball.
- Extensió del permís de lactància al pare, encara que la mare no treballe.
- Ampliació del permís paternal a 6 setmanes.
- Ampliació del permís de maternitat des de la setmana 37, o la setmana 35 si és un embaràs múltiple.
- Acord per a assimilar, a l'efecte de permís, el part de familiar als supòsits de malaltia greu de familiar.

- Realització de la I i la II Jornada d'Investigació Sanitària amb Perspectiva de Gènere (febrer de 2017 i de 2018).
- Reconeixements per a les investigacions amb perspectiva de gènere (12 reconeixements en la jornada de 2018).
- Integració, en el Procediment de gestió interna de conflictes, de l'assetjament sexual per raó de sexe, orientació i identitat de gènere.

Alineats amb aquest pla d'igualtat, s'estan elaborant els plans d'igualtat de les fundacions sanitàries, la situació actual de les quals, juntament amb les concessions administratives i els consorcis, és la que s'exposa en els quadres següents.

Planes d'igualtat de les Fundacions d'Investigació Sanitària				
Fundació	Plantilla		Pla d'igualtat (PI)	Vigència
	H	M		
Fundació per al Foment de la Investigació Sanitària i Biomèdica de la Comunitat Valenciana (FISABIO)	98	220	SÍ	2017-2020
Institut d'Investigació Sanitària La Fe (IISLaFe)	69	209	SÍ	2017-2021
Institut d'Investigació Sanitària de l'Hospital Clínic de València (INCLIVA)	47	145	SÍ	2016-2019
Fundació Centre d'Investigació Príncep Felip (CIPF)	46	87	En elaboració el II Pla	
Fundació d'Investigació de l'Hospital General Universitari de València (FHGUUV)	8	32	En elaboració	
Institut d'Investigació Sanitària i Biomèdica d'Alacant (ISABIAL)	17	57	En elaboració	
Fundació de l'Hospital Provincial de Castelló (FHPrCs)	4	8	NO	

Planes d'igualtat de les concessions administratives				
Concessió	Plantilla		Pla d'igualtat (PI)	Vigència
	H	M		
Manises	353	1039	SÍ	? - 2015
Dénia	302	714	SÍ	2014-2018
Torreveija	380	812	SÍ	2014-2018
Elx - Crevillent	325	752	SÍ	2013-2018

Planes d'igualtat dels consorcis				
Concessió	Plantilla		Pla d'igualtat (PI)	Vigència
	H	M		
Hospital Provincial de Castelló	251	621	SÍ	2014-2017
Hospital General de València	738	1957	SÍ	En elaboració el II Pla

10.2.3. Informes d'impacte de gènere en la normativa

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, conté una referència expressa a la necessitat que en l'elaboració de normes s'observe la perspectiva de gènere. En concret, en l'article 19 estableix que "els projectes de disposicions de caràcter general i els plans d'especial rellevància econòmica, social, cultural i artística que se sotmeten a l'aprovació del Consell de Ministres han d'incorporar un informe sobre l'impacte d'aquests per raó de gènere".

També el Reial decret 1083/2009, de 3 de juliol, que regula la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu, refereix que en l'impacte per raó de gènere s'analitzaran i es valoraran els resultats que es puguen aconseguir de l'aprovació de la norma per a l'eliminació de desigualtats i la consecució d'objectius d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes.

Fins a mitjan 2015, els informes d'impacte de gènere eren un mer tràmit que no responien a la metodologia consensuada per a l'elaboració correcta d'aquests. És a partir de la creació de la Unitat d'Igualtat quan s'impulsa l'elaboració d'aquests informes perquè responguen a l'objectiu que tenen.

Els informes d'impacte de gènere que ha elaborat la Unitat d'Igualtat han sigut:

- Any 2016: 17
- Any 2017: 18

També s'han revisat totes les normes perquè responga a un llenguatge inclusiu.

10.2.4. Impuls de l'ús de llenguatge inclusiu en l'àmbit sanitari

L'ús no sexista del llenguatge contribueix a dur a terme comportaments i conductes personals i col·lectives respectuoses amb la igualtat de gènere i la diversitat en el nostre entorn, d'ací la importància que té. En l'àmbit sanitari s'ha d'impulsar el llenguatge inclusiu en els plans, les estratègies i els protocols que tinga, de manera que dones i homes se'ls anomene i se'ls faça també visibles i protagonistes de l'atenció sanitària.

L'elaboració de la *Guia per a un ús no sexista del llenguatge en l'àmbit sanitari* es configura com una eina per a millorar la igualtat de tracte de dones i homes, per mitjà d'un llenguatge que visibilitze les dones, que evite els estereotips sexistes d'algunes expressions i que els done identitat pròpia.

Com que s'ha establert un procediment que obliga a revisar qualsevol document (estratègies, plans, protocols, fullets, etc.), la Unitat d'Igualtat ha revisat durant 2017:

- 13 campanyes fetes per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.
- 47 documents el 2017 (estratègies, plans d'actuació, informes, etc.).

